

Sabadell i la indústria

Entre
telers
i vapors,
construïm
el present

Biblioteques Municipals de Sabadell

Procés d'industrialització	Pàg. 4
Fàbriques i colònies industrials	Pàg. 7
Sabadell i la indústria	Pàg. 10
Indústria i ficció	Pàg. 13
Energia i recursos	Pàg. 16
Industrialització i infants	Pàg. 19
Recursos a internet	Pàg. 22

Antiga façana del Vapor Badia, abans de la construcció de la biblioteca. Autor: Fainé / AHS.

Il·lustracions i imatges de la guia:

freepik.com

Fotografia de portada: Xemeneia del Vapor Badia. Autor: Fainé / AHS.

Qui perd els orígens, perd la identitat

Vapors i xemeneies, obrers i burgesos, varen crear la ciutat que coneixem avui. Poetes i savis ja ens ho adverteixen: cal tenir present el passat per saber qui som, però sobretot, per saber cap a on anar.

La història de Sabadell està estretament vinculada a la indústria. Avui podem copsar aquest passat tant sols aixecant la mirada per redescobrir espais que ens recorden els canvis que va implicar la industrialització. Avenços econòmics i progressos tècnics que enriqueixen la ciutat, però que van generar fortes lluites i reivindicacions.

Passats els anys, la ciutat ha crescut i ha canviat. Les antigues fàbriques que enviaven fum, avui ens ofereixen cultura. I d'exemples, un de ben proper: les biblioteques. Antics espais industrials que s'han redefinit per impulsar un altre tipus de progrés: el de la cultura i el coneixement a l'abast de les persones.

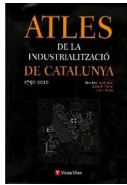
Des de les BIMS dediquem aquesta guia al nostre patrimoni industrial per conèixer d'on venim i construir el futur.

Bona lectura!

Procés d'industrialització

VV.AA. *Atles de la industrialització de Catalunya*. Vicens Vives, 2012.

Visió gràfica i quantitativa del procés de transformació econòmica que ha marcat decisivament la nostra història contemporània. S'hi pot veure el conjunt de factors que han acompanyat el procés d'industrialització, dels canvis demogràfics fins a l'evolució de les xarxes de transport, el desenvolupament del sistema financer o la formació del capital humà. Això comporta en molts casos, la incorporació d'informació inèdita de gran valor.

Balfour, Sebastian. *Barcelona malgrat el franquisme : la SEAT, la ciutat i la represa sense democràcia*. Museu d'Història de Barcelona : Ajuntament de Barcelona, 2012.

L'obra s'endinsa en els canvis estructurals esdevinguts a Barcelona en la dècada de 1950. Aprofundeix en el seu impacte econòmic, social i urbà en les dècades següents. Els diferents escrits sobre aquest darrer període de creixement posen un èmfasi especial en l'urbanisme, la crisi de l'habitatge, la immigració i els conflictes socials.

Bayó, Conxa. *Les màquines de vapor a Catalunya*. Dalmau, 2012.

Les màquines de vapor van donar vida a la industrialització a tot Catalunya. Aquest llibre ens introdueix a la història d'aquestes peces i la seva incidència en el desenvolupament industrial, un inventari inèdit de les que encara avui dia es conserven i una selecció de les maquetes més significatives.

Cabana, Francesc. *La burgesia catalana : una aproximació històrica*. Proa, 1996.

Resegueix la història de la burgesia catalana a través dels segles XIX i XX, per mitjà de fets, biografies i adscripcions polítiques. Aprofundeix sobre el control dels sectors econòmic, agrícola, industrial i financer, acompanyat per tots aquells que donaven suport a una societat capitalista.

Esteve, Josep. *Els molins paperers a Catalunya : els casals del segle XVIII*. Museu de la Ciència i de la Tècnica de Catalunya ; Dalmau, 2008.

Inventari històric i fotogràfic dels casals paperers construïts durant el segle XVIII a Catalunya i que actualment resten en peu o encara són localitzables, la majoria estan en decadència i han abandonat l'activitat paperera. Els autors classifiquen i estudien els molins paperers ordenant-los per conques fluvials.

Feliu, Gaspar. *Història econòmica de Catalunya*. Base, 2012.

El llibre de Gaspar Feliu ens ofereix una síntesi del que ha estat l'economia catalana al llarg dels segles. És una obra important per entendre quin paper ha tingut l'economia en l'esdevenir de Catalunya des dels temps més reculats de la prehistòria fins a la crisi actual.

Panoràmica de Sabadell. Autor: Lluís Fernández i López / AHS

Gumà, Ramon. *Del petit taller a la gran fàbrica*. Museu de la Ciència i de la Tècnica de Catalunya. Dalmau, 2015.

A Catalunya, els segles XVIII i XIX es caracteritzen pel pas d'una elaboració artesana a petita escala a una producció industrial a gran escala. Aquest canvi va lligat a una modificació en l'organització del treball, en la maquinària i en els sistemes de generació de força motriu. Això ens permet explicar l'evolució dels edificis manufacturers, passant del taller a les grans fàbriques.

El món del treball industrial a la Catalunya del primer terç del segle XX. Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura, 2004.

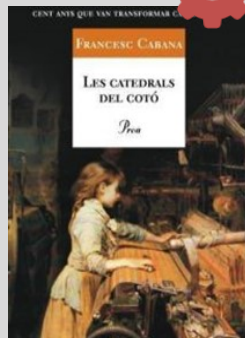
El procés d'industrialització iniciat a Catalunya a principis del segle XIX donà lloc a l'aparició de l'obrer industrial. Al primer terç del segle XX, aquesta nova classe social va anar prenent un paper cada cop més important en la vida del país. L'obra ens explica el rerefons social que durant aquest període va afavorir la lluita dels obrers per unes condicions de vida i de treball dignes i pel reconeixement dels seus drets socials.

Estirant del fil...

Cabana, Francesc. *Les Catedrals del cotó*. Proa, 2008.

Relat d'episodis històrics a partir d'uns personatges ficticis creats amb molta vivesa, dels quals Cabana té una documentació exhaustiva i precisa. L'autor reproduïx els anys de la puixança del tèxtil cotoner, l'episodi de la bomba al Liceu i el desenllaç de la guerra de Cuba. La crònica d'una gran transformació social que ha conformat la Catalunya d'avui.

Fàbriques i colònies industrials

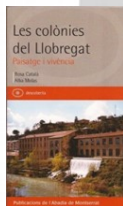
Albó, Anna. *El Despatx Lluç: Sabadell, Vallès Occidental*. Ajuntament de Sabadell, cop. 2004.

Al carrer Indústria, 10 de Sabadell es troba l'edifici anomenat Despatx Lluç, obra de l'arquitecte modernista Juli Batllellé, destinada a ser un despatx tèxtil. A la seva façana llueix unes arcades sostingudes amb columnes guarnides de roses de pedra. L'any 1936 va passar a mans de l'empresari Fèlix Lluç, origen del nom de l'edifici. Actualment és seu del Servei d'Atenció Ciutadana de l'Ajuntament de Sabadell.

Cabeza, Anna. *La Casa Fàbrica Turull*. Museu d'Art de Sabadell: Ajuntament de Sabadell, 2007.

Actualment seu del Museu d'Art de Sabadell, la Casa Fàbrica Turull és un dels millors exemples dels inicis de la industrialització a Catalunya al segle XIX. La visita a les estances i els antics tallers de la casa ens transporten a la nova manera de viure de la burgesia industrial catalana.

Català, Rosa. *Les colònies del Llobregat: paisatge i vivència*. Abadia de Montserrat, 2005.

Les colònies industrials van ser l'impuls del procés d'industrialització a Catalunya entre la segona meitat del segle XIX i les primeres dècades del XX. Es van expandir al territori, majoritàriament a les conques dels rius Llobregat i Ter, gràcies a l'accés a l'energia hidràulica. Eren veritables comunitats socials i, a la vegada, centres de producció. La vida a les colònies donava seguretat als treballadors, encara que en restringia les seves llibertats, i afavoria els objectius dels industrials, que eren considerats amos benefactors i protectors dels seus obrers. Una espècie de feudalisme industrial que va perdurar fins als anys seixanta del segle XX.

Galí, Roser. **El Vapor Codina: Sabadell, Vallès Occidental.** Ajuntament de Sabadell, DL 2006.

Aquest conjunt arquitectònic està format per dos naus d'una sola planta, separades per un pati anomenat Pati de Drapaires. En els seus inicis es va destinar a la fabricació de teixits d'estam i a la filatura de llana. Així mateix, alguns dels seus espais i l'energia produïda eren arrendats a l'època. Actualment, el Vapor Codina és propietat de l'Ajuntament de Sabadell i s'hi desenvolupen diferents serveis municipals.

Llorch, Montserrat. **El Vapor Buxeda Vell: Sabadell, Vallès Occidental.** Ajuntament de Sabadell, cop. 2001.

La industrialització a la ciutat de Sabadell va venir marcada per la seva activitat comercial. El Vapor Buxeda Vell, actualment punt museístic, va ser la primera fàbrica de la ciutat amb enllumenat elèctric, revolucionant el sector amb una de les primeres màquines de vapor. Destaca la seva xemeneia, així com la sala de màquines i una de les seves naus conservades, on es poden veure mostres de maquinària i de tecnologia aplicades a l'energia del vapor.

Pont, Ferran. **Espais recobrats: els nous usos del patrimoni industrial català.** Museu de la Ciència i de la Tècnica de Catalunya, 2014.

Catalunya és un referent internacional en la conservació, difusió i rehabilitació dels edificis i elements més destacats del seu patrimoni industrial. L'obra recull les intervencions més remarcables des dels anys vuitanta fins a la primera del segle XXI, convidant a descobrir edificis magnífics repartits per tota la geografia catalana. Aquesta obra commemora el 30è aniversari del Museu Nacional de la Ciència i de la Tècnica de Catalunya.

Serra i Rotés, Rosa. **Colònies tèxtils de Catalunya**. Fundació Caixa Manresa: Angle, 2000.

Les colònies, enteses com a nuclis de població industrials en zones rurals, van tenir un paper preponderant en el procés d'industrialització de Catalunya. El fenomen de les colònies tèxtils va de nord a sud, seguint el curs dels rius Ter i Llobregat, per aprofitar l'aigua com a font d'energia gratuïta. De la mà de les colònies, moltes comarques van deixar de ser espais rurals i es van industrialitzar i urbanitzar.

Teixidor, Emili. **Vida de colònia: les colònies tèxtils a Catalunya**. Angle, 2010.

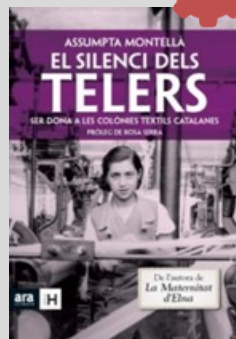
La industrialització va portar una nova manera d'organització social i laboral. Situades a la vora dels rius per aprofitar l'energia hidràulica, les colònies es caracteritzaven per reunir en un únic recinte la fàbrica, els habitatges, l'església i tots els serveis. A partir d'una jerarquia patriarcal, el propietari controlava tots els aspectes de la vida dels treballadors, qui veien reduïts els seus drets i llibertats, a canvi d'assegurar la feina i l'habitatge. L'autor recupera vivències i repassa, amb fotografies i arxius particulars, la vida a les colònies tèxtils.

Estirant del fil...

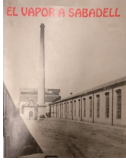

Montellà, Assumpta. **El silenci dels telers**. Ara Llibres, 2012.

L'obra repassa la vida de 21 dones reals que van treballar a les colònies tèxtils catalanes durant el segle XX; treballadores, dones de rics propietaris, criades i sagristanes tenen veu en aquest relat. Montellà reivindica el paper de la dona durant la segona revolució industrial catalana, quan sovint, a la història, només es recorden els noms dels grans industrials.

Sabadell i la indústria

Benaül, Josep M. *El vapor a Sabadell*. Museu d'Història de Sabadell, 1994.

Catàleg realitzat amb perspectiva històrica sobre el volum de la potència de vapor instal·lada i de la seva distribució així com dels problemes tecnològics de la producció d'energia.

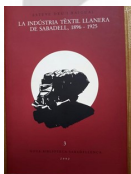
Calvet, Jordi. *La indústria metal·lúrgica i de construccions mecàniques a Sabadell : creixement, consolidació i transformació del sector metal·lúrgic a Sabadell i comarca 1960-2005*. Centre Metal·lúrgic : Fundació Bosch i Cardellach, DL 2008.

Edició patrocinada per la Fundació del Banc de Sabadell i l'Obra Social Caixa Sabadell que explica la història de la indústria metal·lúrgica de Sabadell i de la comarca on podem veure el creixement, consolidació i transformació del sector.

Deu, Esteve. *La indústria metal·lúrgica i de construccions mecàniques a Sabadell: dels orígens al pla d'estabilització de 1959*. Centre Metal·lúrgic : Fundació Bosch i Cardellach, DL 2005.

La tradició de la indústria tèxtil a Sabadell és ben coneguda arreu. Sabadell es coneixia com la Manchester Catalana. I a remolc d'aquesta indústria dominant es va desenvolupar a la ciutat un altre tipus d'indústria: la del metall.

Deu, Esteve. *La indústria tèxtil llanera de Sabadell : 1896-1925*. Col·legi Oficial de Doctors i Llicenciats en Filosofia i Lletres i en Ciències de Catalunya, 1990.

La història de la indústria tèxtil llanera a la ciutat de Sabadell, amb un acurat estudi dels factors econòmics i socials.

Fontserè, Meritxell. *Les darreres màquines de vapor que s'instal·laren a Sabadell*. Museu d'Història, 1993.

Treball realitzat per un grup d'alumnes d'Arqueologia Industrial de l'Institut Arraona de Sabadell amb la col·laboració del Museu d'Història durant el curs 1990/91. La seva lectura ens acosta a les màquines Wolf del Vapor Buxeda Vell i Cal Jepó Nou, que s'instal·laren a la nostra ciutat a principis del segle XX.

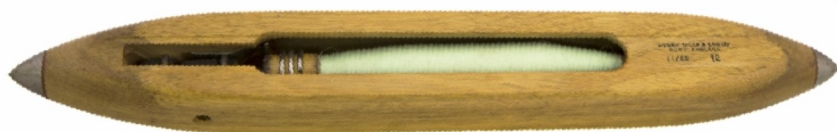
Larrosa, Manuel. *La urbanització de la ciutat industrial Sabadell: 1845-1900*. Col·legi Oficial de Doctors i Llicenciats en Filosofia i Lletres i en Ciències de Catalunya, 1986.

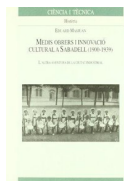
Repàs a la història de l'urbanisme de Sabadell. Inclou un extens estudi de les regles de composició de l'espai físic, destacant la regularitat i l'harmonia de traçats urbans antics.

Luque, Rafael. *La ratlla de la precarietat: condicions de vida de les famílies obreres a una ciutat industrial catalana: Sabadell, 1919-1925*. Fundació Caixa Sabadell, DL 1996.

Les condicions de vida de la classe obrera catalana contemporània s'han presentat gairebé sempre com un tema menor. En aquest treball, es presenta una suggeridora proposta inicial d'investigació que aconsegueix amb escreix la finalitat d'iniciació al coneixement de l'àmbit de vida dels obrers sabadellencs contemporanis.

Masjuan, Eduard. *Medis obrers i innovació cultural a Sabadell (1900-1939) : l'altra aventura de la ciutat industrial*. Universitat Autònoma de Barcelona, 2006.

En el Sabadell del darrer quart del segle XIX fins al 1939 hi conviu enfrontada una societat dual. Una burgesia intransigent que, majoritàriament, dóna suport a la tradició de l'integrisme catòlic i uns sectors obrers que, malgrat la seva situació de conflicte permanent i baix accés a l'educació pública, són l'artífex de la innovació cultural a la ciutat.

Soler, Glòria. *Tres exemples d'arqueologia industrial a Sabadell: el vapor de Cal Marcet, el vapor Gran del Cotó i la fàbrica de gas Prats i Benessat*. Museu d'Història de Sabadell: Ajuntament de Sabadell, DL 2003.

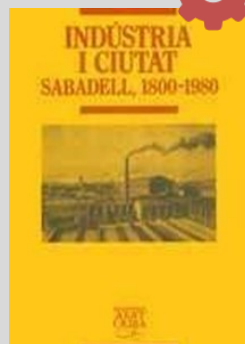
Tres exemples de la nostra ciutat on s'analitzen els resultats de tres intervencions arqueològiques realitzades al municipi. Els resultats de les investigacions efectuades entre els anys 1998 i 2001 han permès aprofundir en el coneixement de les estructures constructives i de la maquinària que es conserva d'aquests conjunts.

Estirant del fil...

Benaul, Josep M. *Indústria i ciutat : Sabadell, 1800-1980*. Fundació Bosch i Cardellach ; Barcelona : Abadia de Montserrat, 1994.

En aquest llibre s'ofereix una visió nova de la història de la ciutat, allunyada d'interpretacions localistes, atès que, en la darrera dècada, Sabadell s'ha situat en el centre de diverses tesis de doctorat o de treballs de recerca bàsica, alguns d'ells presentats en universitats estrangeres.

Indústria i ficció

Agustí, Ignacio. *La Saga de los Rius*. Destino, 2013.

La saga *Marina Rebull* sobre la burgesia barcelonina de finals de segle XIX i principis del XX ens narra la vida de tres generacions de la família Rius plena d'amors, de passions i de conflictes en ple procés de canvi polític i social. L'obra va tenir tan bona acollida que va dur-se al cinema esdevenint una de les sèries més exitoses de la història de TVE.

Banús, Marta. *El safareig dels morts*. Columna, 2012.

L'inspector Esteve Ruscalleda té tot un repte: descobrir l'assassinat de la majordoma del mossèn d'una colònia industrial del Berguedà. A la colònia, es trobarà amb un munt d'habitants i treballadors amb motius suficients per haver mort la víctima i massa poc temps per descobrir l'identitat de l'assassí.

Cabré, Jaume. *La teranyina*. Proa, 2004 (1a ed. 1984).

La poderosa família Rigau és propietària d'una fàbrica tèxtil i viu ben de prop la Setmana Tràgica, una època convulsa amb revoltes populars i lluites pel control de la indústria. Alhora, la guerra del Marroc es perfila com una oportunitat de negoci molt beneficiosa. Ambició, intrigues familiars i revoltes obreres en una societat que avança cap a la industrialització.

Coll, Pep. *El Secret de la moixernera*. Empúries, 1999.

Enmig del Pallars, Malpui, un seguit d'assassinats fan créixer la por dels veïns. Una intensa novel·la negra traslladada al món rural de principis del segle XX, i en ple procés de transformació cap a la modernitat: l'arada de fusta relegada per la de ferro, la falç i el volant substituïts per la dalla de rasclat, el primer automòbil, la llum elèctrica i la construcció de la nova presa.

Gisbert Muñoz, Francesc. **Els lluitadors**. Bromera, 2004.

Novel·la ambientada a Alcoi que recorre els principis del segle XX, concretament durant la II República i la Guerra Civil, i que connecta amb l'actualitat a través del personatge de l'Estrella. Lluites obreres, guerres, desigualtats i personatges units per sobreviure en temps difícils.

Guillamon, Julià. **La Moràvia**. Galaxia Gutenberg, 2011.

Una fotografia de la Barcelona industrial dels anys 60 amb algunes pàgines il·lustrades amb edificis i aparells. Un personatge peculiar, Barreiros, que pretén entendre tants canvis i trobar el seu lloc. Narrada amb un to d'humor i plena de noms, llocs i aparells que avui formen part de la història.

Guimerà, Àngel. **En Pólvora**. Proa, 2006.

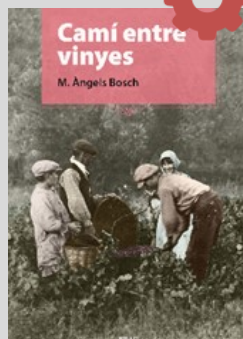
En Pólvora ha de marxar a l'estranger, després de matar un guàrdia civil, en el període de lluites obreres de finals del segle XIX. Però tornarà de l'exili per recuperar la seva estimada. Tant la fàbrica i la lluita obrera com la dona a qui estima hauran fet un canvi que ell no s'esperava i que desembocarà en un fatal desenllaç.

Estirant del fil...

M. Àngels Bosch. **Camí entre vinyes**. Brau, 2013.

Barcelona, finals de segle XIX. L'Elvira descobrirà una vida ben diferent quan es trasllada de Besalú a la ciutat. Amb el burgès Fèlix Muntada coneixerà el fascinant món del vi. Però amb en Llibert, un camperol seguidor d'idees llibertàries, s'acostarà a la vida menys plàcida i més perillosa dels anarquistes.

Estirant del fil...

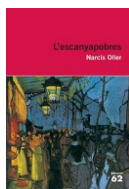
Ruiz, Gemma. Argelagues. Proa, 2016.

L'argelaga és una planta de paratges secs i pedregosos, amb punxes i resistent a les condicions més adverses. I així són les dones que homenatja el llibre de la sabadellenca Gemma Ruiz. Dones que marxen de pagès a la ciutat, on viuran a les ordres de marits i de capatassos de fàbrica, sota la moral més estricta. Dones invisibles però protagonistes ben reals de la història local del segle XX.

Martí i Pol, Miquel. La fàbrica. Edicions 62, 2005.

Un poemari que s'endinsa en el realisme històric a través d'un món conegut pel poeta: la fàbrica. “La Blava”, on va treballar durant trenta anys, passa a ser objecte literari, exposat d'una forma senzilla i sense artificis, convertint-se en la síntesi de totes les fàbriques. Ens detalla el món quotidià dels obrers, “la seva gent”, fent una denúncia a l'opressió econòmica i social.

Oller, Narcís. L'Escanyapobres. Edicions 62, 2002.

A mitjans del segle XIX, al poble de Pratbell, la crisi del camp es fa sentir. L'expansió del ferrocarril i de la indústria seran el context on l'Oleguer, recelós i roí, enriquit de cop i volta i propietari d'un magatzem de blat, viurà només per fer diners.

Solsona, Ramon. Allò que va passar a Cardós. Proa, 2016.

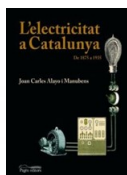
A Cardós es construirà una hidroelèctrica per abastir d'aigua Barcelona i això atraurà molts immigrants que busquen una vida millor. Un assassinat és el fil conductor d'un relat situat en plena dictadura, quan les ferides de la guerra encara no s'han tancat i el temps de bonança econòmica i d'avanços tècnics, no sempre es tradueixen en benestar.

Energia i recursos

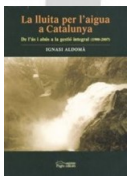
Aguilera, Gemma. *On-off: l'energia que mou el món*. Edicions del Bullent, 2010.

L'autora d'aquest llibre defensa que el futur passarà per un model energètic mixt, on les energies renovables, respectuoses amb el medi ambient i inesgotables a la natura, tindran un paper fonamental.

Alayo, Joan Carles. *L'electricitat a Catalunya : de 1875 a 1935*. Pagès, 2007.

Aquesta publicació sobre la història de l'electricitat a Catalunya recull d'una forma senzilla, molt precisa i documentada, les diferents etapes que va tenir la introducció de l'electricitat en el seu primer període.

Aldomà i Buixadé, Ignasi. *La lluita per l'aigua a Catalunya: de l'ús i abús a la gestió integral: 1900-2007*. Pagès, 2007.

L'aigua és una font d'energia fonamental que ens ha permès diversificar les produccions agràries i industrials, a més de vivificar espais. Una gran obra constructora del segle XX que ha creat grans embassaments i milers de quilòmetres de canals i canonades que porten l'aigua a tots els racons del país.

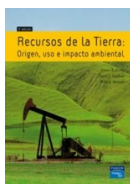
Cohen, Martin. *La máquina del fin del mundo: el alto precio de la energía nuclear, el combustible más peligroso del mundo*. Alianza, 2013.

Aquest llibre rebateix el mite que l'energia nuclear és més neta i segura que altres fonts d'energia i mostra com sovint s'oculten els seus veritables costos: des de les grans subvencions per construir infraestructures fins a la garantia implícita que, en cas d'un accident, els costos seran assumits per la ciutadania.

Corominas, Carlos. *Cómo nos engañan las eléctricas*. Akal, 2014.

A través d'un relat periodístic s'aborda la situació del sector elèctric i la seva influència sobre la ciutadania. S'analitzen en profunditat les causes que han portat a una situació d'oligopoli, d'inestabilitat normativa i de dependència energètica i es recullen algunes alternatives per a un nou model més vinculat a les necessitats de les persones.

Craig, James R.. *Recursos de la Tierra: origen, uso e impacto ambiental*. Pearson Educación/Prentice Hall, 2007.

Una visió objectiva dels recursos de la Terra: on es troben, com es van concentrar, com es procedeix a la seva extracció i utilització i, com tots els aspectes de les activitats humanes, quins impactes causen al medi ambient.

Gaviria, Mario. *El paraíso estancado: la complementariedad hispanoalemana*. Libros de la Catarata, 2015.

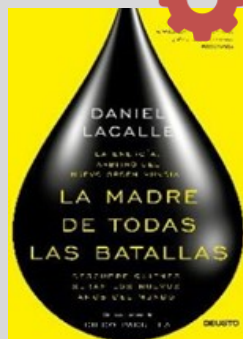
Un ampli i exhaustiu assaig en el qual s'aborden dues qüestions fonamentals per al futur d'Europa: el creixement estancat i la dependència energètica.

Estirant del fil...

Lacalle, Daniel. *La madre de todas las batallas: la energía, árbitro del nuevo orden mundial*. Deusto, 2014.

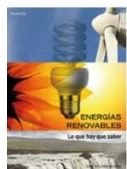
Aquest llibre es desenvolupa en el camp de la tecnologia i dels recursos energètics i inclou una anàlisi completa del complex panorama energètic mundial, plantejant els nombrosos reptes polítics, econòmics i tecnològics als quals s'enfronta el sector.

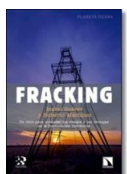
Perales, Tomás. *El universo de las energías renovables*. Marcombo, 2012.

Aquest llibre presenta tots els procediments de condició renovable actuals als interessats a conèixer els seus fonaments tecnològics, les seves aplicacions i les seves repercussions mediambientals.

Roldán Vilorio, José. *Energías renovables: lo que hay que saber*. Paraninfo, 2013.

Una bona lectura per conèixer la procedència, la tecnologia, els avantatges i inconvenients de les energies renovables com la calor i la llum del Sol, la força del vent, l'aigua o la biomassa.

Suárez, Isabel. *Fracking: un libro para entender los riesgos y las ventajas de la fracturación hidráulica*. Libros de la Catarata, 2014.

La tècnica de fracturació hidràulica ha despertat molt interès davant la possibilitat d'extreure gas d'una forma més rendible. Però al mateix temps ha suscitat la crítica dels que afirmen que el seu ús comporta una sèrie de riscos als quals la societat i el medi ambient no haurien d'estar exposats.

Estirant del fil...

Marsal, Jordi. *Castor: la bombolla sísmica*. Saldonar, 2014.

El 2013 una onada de moviments sísmics va sacsejar les Terres de l'Ebre i el Baix Maestrat. Van sonar totes les alarmes i el projecte Castor es va catapultar a les portades dels mitjans. I tot plegat, per un magatzem submarí de gas instal·lat vint-i-dos quilòmetres mar endins, davant de Vinaròs i Alcanar, al costat mateix d'una falla de dimensions considerables.

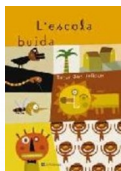

Industrialització i infants

Baumann, Anne-Sophie. *Màquines que es mouen per aire, per terra, per mar*. Cruïlla, cop. 2013.

Els nens de fins a 12 anys podran experimentar a través de solapes, rodetes, etc. quins són els moviments de les diferents màquines que ens presenten en aquest llibre joc: des d'avions, cotxes, excavadores fins a tractors de tota mena.

Ben Jelloun, Tahar. *L'escola buida*. La Magrana, 2003.

Un bonic conte de l'autor marroquí per a infants d'entre 9 i 12 anys. Una història real que narra la dura vida d'uns nens africans que deixen l'escola per anar a treballar a una fàbrica i així ajudar econòmicament les seves famílies. Podrà el mestre del poble fer que els nens tornin a omplir les aules?

Dorion, Christiane. *Com es fan les coses: què hi ha al darrere dels objectes quotidians*. Cruïlla, 2012.

Davant vostre teniu un llibre pop-up que explica als infants d'on venen totes aquelles coses que utilitzem quotidianament, de les que ben probablement mai s'havien fixat ni qüestionat la seva procedència o el seu cost. Es tracta d'una guia fàcil, molt visual i atractiva, que permetrà als infants tenir una visió històrica dels processos industrials i que els convida a fer-se preguntes ben interessants i curioses.

Energía para el hombre. Aljibe, cop. 2001.

Elaborat per un equip de professors, aquest llibre resumeix de forma molt clara i didàctica què és l'energia, què són les energies renovables i no renovables, i com impacten en el medi ambient. Completa el quadern tot un seguit d'activitats que ajudaran a reforçar els coneixements adquirits.

López Madrid, Josep M. *La Laura i en Joan en una recerca enlluernadora*. Generalitat de Catalunya, 2009.

Els contes de la Laura i en Joan es poden trobar a les escoles, biblioteques i aules hospitalàries de Catalunya i tenen com objectiu explicar als infants, en forma d'aventura, la recerca que es fa a casa nostra. En aquest conte, la Laura i en Joan poden observar, gràcies a l'Institut de Ciències Fotòniques (ICFO), com l'equip d'investigadors parteixen dels coneixements sobre els vegetals per millorar l'aprofitament energètic de les plaques solars.

Macaulay, David. *Nacimiento de una fábrica textil: en el siglo XIX*. Timun Mas, cop. 1985.

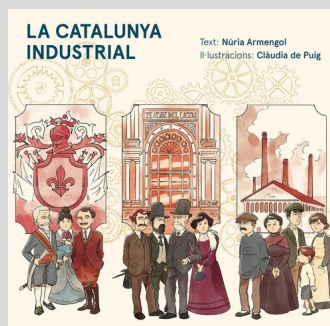
Amb el seu estil característic, David Macaulay ens presenta quatre models de fàbriques tèxtils segons els edificis que es projectaven entre els anys 1810 i 1870 a Nova Anglaterra. L'autor ens mostra clarament l'evolució tant de la part de construcció de l'edifici com també de la maquinària que s'hi feia servir per a la fabricació dels productes tèxtils.

Estirant del fil...

Armengol, Núria. *La Catalunya industrial*. Comanegra, 2016.

Aquest llibre explica el procés d'industrialització que va viure Catalunya durant el segle XIX i posa de manifest la riquesa del seu patrimoni industrial com una part indispensable de la seva història recent. A través de dotze capítols, el llibre fa un recorregut cronològic i temàtic per la indústria catalana i tracta temes com la revolució burgesa, el moviment obrer, els ferrocarrils, la vida a les colònies tèxtils o la liberalització del camp.

Estirant del fil...

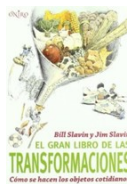
Tashlin, Frank. *Però jo sóc un ós!* Viena, 2013.

Un ós surt de la seva cova després d'hivernar i veu que on hi havia un bosc ara hi ha una fàbrica. La gent amb qui es troba, però, no creu que sigui un ós i acaba treballant davant d'una màquina durant mesos. El nord-americà Frank Tashlin va publicar aquesta faula sobre els mals de l'època industrial (la deshumanització i la pèrdua d'identitat) el 1946. Es tracta d'una obra en la línia de "*Temps moderns*", de Charles Chaplin, però adreçada a petits lectors/es.

Pluchet, Blandine. *Fisi ka y las energías renovables*. Oniro, cop. 2009.

En aquesta nova aventura, el personatge de Fisi Ka duu a terme una investigació per aconseguir les energies renovables que assegurin la supervivència del seu poble. Un llibre ideal per donar a conèixer les fonts d'energia verda als més petits.

Slavin, Bill. *El gran libro de las transformaciones: cómo se hacen los objetos cotidianos*. Oniro, cop. 2009.

Dins d'aquest llibre acurat i divertit, ple d'anècdotes i d'humor, hi trobareu 69 grans invents de la humanitat. Els objectes estan agrupats per àmbits i a més, el llibre compta amb un índex i un glossari que permeten tant una lectura contínua com una cerca individual.

Woodford, Chris. *L'energia*. Blume, 2007.

Una lectura per introduir-nos al món de l'energia a partir de capítols curts, escrits sintètics i fotografies il·lustratives que en fan un llibre atractiu pel públic infantil i juvenil. Compta amb un sumari, un apartat de fets i xifres, una cronologia i un índex que fan molt senzilla la cerca d'informació.

Recursos a internet

AMCTAIC: Associació del Museu de la Ciència i de la Tècnica i d'Arqueologia Industrial de Catalunya [en línia]. Terrassa: AMCTAIC.

<http://www.amctaic.org/> [Consulta: 10/02/2018]

Fullets del Museu al Territori: Museu d'Història de Sabadell [en línia]. Sabadell: Ajuntament de Sabadell.

<http://museus.sabadell.cat/mhs/publicacions-mhs/164-fullets-mhs> [Consulta: 09/04/2018]

Les veus del tèxtil de Sabadell: memòria oral i memòria gràfica (Fundació Bosch i Cardellach) [en línia]. Barcelona: Memòria Digital de Catalunya.

<http://mdc.cbuc.cat/cdm/landingpage/collection/veustextils> [Consulta: 10/02/2018]

Museu del Ter: Museu de la ciència i de la tècnica de Catalunya [en línia]. Manlleu: Ajuntament de Manlleu.

<http://www.museudelter.cat/> [Consulta: 15/02/2018]

Museu de la Ciència i la Tècnica de Catalunya [en línia]. Terrassa: Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura.

<http://www.mnactec.cat/ca/inici> [Consulta: 15/02/2018]

Museum of Science+Industry, Chicago [en línia]. Chicago: Museum of Science and Industry.

<http://www.msichicago.org/> [Consulta: 07/02/2018]

Passat industrial: Patrimoni industrial a Catalunya [en línia]. Terrassa: Frank Gómez.

<http://passatindustrial.blogspot.com.es/> [Consulta: 07/02/2018]

Patrimoni Industrial: Novetats del patrimoni insdustrial de Catalunya [en línia]. Terrassa: MNACTEC.

<http://mnactec.cat/blog/patrimoni-industrial/>

[Consulta: 10/02/2018]

Personatges en joc: Ferran Alsina [en línia]. [s.l.]: Universitat Politècnica de Catalunya.

<http://www.personatgesenjoc.cat/jugar/alsina.html>

[Consulta: 30/01/2018]

Revista de historia industrial: Economía y empresa [en línia]. Barcelona: Universitat de Barcelona. Departament d'Història i Institucions Econòmiques.

<http://www.ub.edu/rhi/> [Consulta: 30/01/2018]

TICCIH: The International Committee for the Conservation of the Industrial Heritage [en línia]. [Houghton]: TICCIH.

<http://ticcih.org/> [Consulta: 31/01/2018]

UNIDO: United Nations Industrial Development Organization [en línia]. Viena: U.N. Development Organization.

<http://www.unido.org/> [Consulta: 10/02/2018]

Xatic: Xarxa de Turisme Industrial de Catalunya [en línia]. Terrassa: Xarxa de Turisme Industrial de Catalunya.

<http://www.xatic.cat/> [consulta: 15/02/2018]

BIBLIOTEQUES MUNICIPALS DE SABADELL

● Biblioteca Vapor Badia

C. de les Tres Creus, 127-129

Tel. 93 745 17 03

bibliovaporbadia@ajsabadell.cat

● Biblioteca del Nord

Rda. de Navacerrada, 60

Tel. 93 724 64 01

bibliodelnord@ajsabadell.cat

● Biblioteca del Sud

Pg. dels Almogàvers, 49

Tel. 93 720 51 74

bibliodelsud@ajsabadell.cat

● Biblioteca de Ponent

Pl. d'Ovidi Montllor, 5

Tel. 93 717 39 74

bibliodeponent@ajsabadell.cat

● Biblioteca dels Safareigs

C. del Papa Pius XI, 165

Tel. 93 717 53 43

bibliosafareigs@ajsabadell.cat

● Biblioteca de la Serra

Pl. de Cristóbal Ramos, 1

Tel. 93 726 34 68

bibliolaserra@ajsabadell.cat

● Biblioteca de Can Puiggener

Pl. del Primer de Maig, 1

Tel. 93 716 51 50

bibliocanpuiggener@ajsabadell.cat

www.sabadell.cat/bims

Ajuntament
de Sabadell

Biblioteques Municipals

Diputació
Barcelona